

Globale trender - våre utfordringer

Taler

Helga Pedersen

Dato

13 april 2007

Sted

Clarion Hotel Royal Christiania,
Oslo

Omstendigheter

FHLs generalforsamling

1 Kjære alle sammen!

Takk for invitasjonen til å delta her i dag. Det er artig å være tilbake på jobb, og det er artig å være her. Jeg ønsker også å gratulere med vedtakene om ny

5 organisasjonsmodell, og ser fram til å samarbeide videre med FHL i ny drakt.

Norges velstand bygger i stor grad på det havet gir: det være seg fisk eller olje/gass. Dessverre vet vi at havet er en krevende arbeidsgiver.

I går kveld fikk vi meldingen om det tragiske skipsforliset med Bourbon

10 Dolphin som kantret utenfor Shetland. Skipet var topp moderne og utstyrt med den nyeste teknologi ombord. Likevel skjedde det som ikke skulle skje. Våre tanker går i dag i første rekke til de etterlatte, og jeg vet at alle som har sitt virke langs kysten har forliset i tankene sine i dag. Det er en tung dag for mange.

15 Jeg vil likevel bruke denne anledningen til å konstantere at den positive utviklingen i fiskeri- og havbruksnæringa fortsetter, og eksportverdien av norsk sjømat viser en imponerende utvikling. Dere som sitter i salen her i dag har mye av æren for det. Min ambisjon er at regjeringas politikk skal bygge opp under den positive utviklinga, og bidra til fortsatt vekst og lønnsomhet i næringa.

20

Dagens tema har vært "Globale trender - våre utfordringer". I siste utgave av "Kyst og havbruk" presenterer Merete Kristiansen, markedsdirektør i Eksportutvalget for fisk, tre globale forbrukertrender som blir viktige for den videre utviklingen av matsektoren:

25

1. Økt fokus på helse

2. Økte krav til tilgjengelighet og bekvemmelighet

30

3. Økt fokus på kvalitet og nytelse

35

Vår moderne livsstil har ført til økende overvekt blant barn og unge, og økning i hjerte-/karsykdommer blant voksne. Myndigheter og ernæringsspesialister verden over har derfor satt fokus på kostholdets betydning for helsen, og det er bred enighet om at økt konsum av sjømat gir positive effekter i forhold til en rekke av våre moderne livsstilssykdommer.

40

Helsefordelene ved å spise sjømat gir oss god drahjelp i markedsføringen av norsk fisk. Myndighetene bruker mye ressurser på å dokumentere disse fordelene. Et godt eksempel på dette er fjorårets rapport fra den norske Vitenskapskomitéen; "Et helhetssyn på fisk og annen sjømat i norsk kosthold".

45

Til høsten vil Fiskeri- og kystdepartementet lansere en kostholdskampanje for å få barn og unge til å spise mer sjømat. Kampanjen skal gjennomføres sammen med Helse- og omsorgsdepartementet og Eksportutvalget for fisk. Ferske undersøkelser viser at norske ungdommer synes sjømat er trendy, og det gir et godt utgangspunkt for å øke konsumet - også i vårt eget land.

50

En hektisk hverdag gjør at vi bruker mindre tid på matlaging. Vi leter derfor etter nye produkter som er enkle å tilberede. Dette stiller krav til produktutvikling i sjømatnæringa, og heldigvis kan sjømaten være både lettvindt og sunn.

55

Med bedre økonomi stiller forbrukere også større krav til kvalitet på produktene de kjøper. De fleste ønsker produkter som er ferske og som er garantert trygge å spise. Produktene må selvsagt i tillegg smake godt og også ellers falle i smak.

60

De siste årene har vi sett en økning i etterspørselen og prisen på ferske filetprodukter av hvitfisk. Her har Norge et konkurransefortrinn med vår nærhet til fiskeressursene. Fryste produkter kan komme fra fjerntliggende lavkostland, mens ferske produkter som kjent må bearbeides i nærheten av fiskefeltene. Jeg ønsker å legge til rette for at næringa kan utnytte dette fortrinnet i enda større grad fordi dette vil bidra til økt verdiskaping og flere arbeidsplasser langs kysten.

65

I oppfølgingen av Soria Moria-erklæringa arbeider derfor departementet med en ferskfisk-strategi. Strategien vil også ta for seg satsing på fangstbasert havbruk og oppdrett av nye arter. Strategien er et resultat av at vi lever i en globalisert verden, der vi må definere og ta i bruk det som er vårt fremste fortrinn, nemlig fersk fisk av høy kvalitet.

I tillegg skal vi vektlegge miljøhensyn og gi forbrukerne god informasjon om produktets opprinnelse.

Økt fokus på miljø og bærekraftig utvikling er nemlig ikke bare en diskusjon som har dukket opp i Norge etter en rufsete vinter. Våre største globale utfordringer handler om miljø, og må løses på tvers av landegrenser og alle politikkområder. Så er jeg også overbevist om at de bedriftene som er gode på å tenke miljø og mattrygghet vil tjene godt på det.

Fiskeri- og kystdepartementet forvalter havets ressurser. Vår oppgave er å legge til rette for en videre utvikling av fiskeri- og havbruksnæringa som tar vare på miljøet.

1. Bærekraftig forvaltning av fiskeressursene

2. Sørge for at havet ikke forurenses eller påvirkes negativt på andre måter

Helt fra starten av har regjeringa satt arbeidet mot ulovlig, urapportert og uregulert fiske i Barentshavet øverst på den fiskeripolitiske dagsorden. Denne forsamlinga er vel kjent med omfanget av, og alvoret i, denne utfordringa.

Nasjonalt har vi styrket Kystvakta og Fiskeridirektoratets kontrollarbeid. Vi arbeider også med lovhjemler i den nye havressursloven som skal ramme alt kjøp og salg av UUU-fisk i Norge.

Internasjonalt har vi lagt ned et stort arbeid overfor russiske myndigheter for å etablere strengere kontroll av fisket som foregår Barentshavet. I tillegg har Norge arbeidet fram bilaterale kontrollavtaler med 16 land fra Island i nord til Marokko i sør. Vi har også inngått en intensjonsavtale om dette med EU-kommisjonen. Dette er avtaler som bidrar til felles innsats mot overfisket.

Vårt største gjennombrudd er nok likevel at det nye regimet for havnestatskontroll innenfor den nordøstatlantiske fiskerikommisjonen (NEAFC) blir iverksatt fra 1. mai, basert på forslag fra Norge. Det vil gi et mye bedre system for å hindre at det landes urapportert og ulovlig fanget fisk i europeiske havner. Det norske forslaget har vekket stor internasjonal oppmerksomhet og vi fikk derfor i fjor støtte i FN om at prinsippene i et slikt havnestatsregime bør innføres globalt. FAO startet nå i mars arbeidet med å utforme et slikt regime.

- 110
115
120
- Innsatsen mot overfisket gir resultater og jeg er glad for at det ulovlig fisket i Barentshavet nå ser ut til å gå nedover. Ifølge Fiskeridirektoratet er det russiske fisket av torsk utover kvoten redusert med 23 % fra 2005 til 2006 (fra 101.000 til 78.000 tonn). Tilsvarende tall for overfisket av hyse viser en nedgang på hele 55 %. Jeg tror at denne nedgangen skyldes aktiv innsats fra Norge og den nordøstatlantiske fiskerikommisjonen, og så har det vært helt avgjørende at russiske myndigheter selv har tatt flere grep for å redusere overfisket.

- 125
- Det er også positivt at den norske fiskerinæringa nå arbeider med implementering av sporingssystemer. Sporing kan brukes i kampen mot omsetning av ulovlig fisk, selv om hovedformålet er å ivareta mattryggheten. Denne problemstillinga inngår i prosjektet for sporing av ferske hvitfiskfileter, der FHL og Råfisklaget deltar.

- 130
- En annen viktig miljøutfordring er rømming av oppdrettsfisk. De høye rømningstallene gjorde at jeg valgte å ta dette opp som et av hovedpunktene under talen min på fjorårets generalforsamling.

- 135
- Rømningstallene fra norske oppdrettsanlegg for 2006 viser over 1 million fisk, dvs. at tallene fortsetter å øke. Det gir grunn til ettertanke. Rømming er havbruksnæringa sin største miljø- og omdømmeutfordring. Gårsdagens uttalelse fra årsmøtet i FHL havbruk viser at næringa tar dette alvorlig inn over seg - og det er jeg glad for. Jeg er spesielt glad for at organisasjonene har sluttet seg til visjonen om nullflukt - og det er viktig at vi i tiden framover ser konkrete resultater.

- 140
- Myndighetene har satt i verk flere tiltak. I statsbudsjettet for 2007 ble bevilgningene til havforskningsinstituttet og Fiskeridirektoratet styrket, bl.a. for å finansiere arbeidet til Rømmingskommisjonen. Rett før påske trådte den nye

145 reaksjonsforskriften i kraft. Forskriften innebærer bl.a. en skjerping av reaksjonene ved brudd på regelverket som påvirker miljøet. Flere grep vil bli tatt om de høye rømmingstallene vedvarer.

Fiskeridirektoratet har gjort det kjent at de planlegger å legge alle rapporterte
150 rømninger ut på nettet. Næringa v/FHL har reagert på dette og kalt det gapestokk. På dette punktet har jeg en viss forståelse for FHLs reaksjon. Jeg er derfor glad for at FHL og Fiskeridirektoratet i går hadde en konstruktiv dialog om saken som resulterte i et revidert format for informasjon om rømming på Fiskeridirektoratet hjemmesider.

155 Jeg håper at næringa nå gjør en så god jobb i forhold til rømming at det ikke vil være behov for å gå ut med den typen informasjon!

En tredje miljøutfordring er opprydding etter avsluttet drift av blåskjellanlegg.
160 Vi innførte nylig et krav om sikkerhetsstillelse for å sikre at det finnes midler til å få ryddet opp etter avsluttet drift. Jeg er kjent med at FHL arbeider med en forsikrings- eller fondsløsning som kan avløse kravet til sikkerhetsstillelse. Det er i tillegg satt ned en arbeidsgruppe med representanter fra næringa og myndighetene som skal legge fram løsninger for å fjerne anlegg som i dag ligger i
165 sjøen.

På fjorårets generalforsamling satte FHL fokus på omdømmet til norsk sjømat. Dette henger nøye sammen med miljøutfordringene. Det er evnen og viljen til å møte miljøutfordringene som bestemmer om norsk sjømat skal bevare og styrke
170 sitt gode omdømme. Ved å være i forkant av utviklingen, og kommunisere godt med omverdenen, kan slike utfordringer snus til positive argumenter for våre produkter. Jeg er for eksempel sikker på at Norges kamp mot ulovlig fiske slår positivt ut for omdømmet til norsk sjømat.

175 Omdømmet er resultatet av våre handlinger, og - som Sokrates skal ha formulert - "For å oppnå et godt omdømme må du forsøke å være det du gjerne vil oppfattes som".

Globalisering og ny teknologi har medført at hele verden nå er én
180 kommunikasjonsarena, og kanalene er åpne for alle. Det gir gode muligheter, men det blir samtidig en kamp om hvem som skal sette dagsorden. Nyheter - riktige eller uriktige - kan spres verden over på et øyeblikk, og det setter store

krav til både næringa og myndighetene.

185

Fiskeri- og kystdepartementet lanserte for et år siden nettportalen - "fisheries.no" - som et tiltak for raskt å kunne spre informasjon om norsk forvaltning på områdene (sjø)mattrygghet, havmiljø, marine ressurser og havbruk.

Nettportalen har hatt nesten 30 000 besøk (og over 1,6 millioner treff) siden
190 lanseringen.

Det viser at det er stor interesse for norsk fiskeri- og havbruksnæring, og det skulle bare mangle, i og med den betydningen sjømatnæringene har for inntekter og aktivitet langs kysten.

195

Før påske la regjeringa fram stortingsmeldinga om strukturpolitikk for fiskeflåten. Jeg kan forsikre forsamlinga om at jeg har vært involvert i prosessen og står 100 % bak de foreslåtte tiltak. Våre forslag markerer klart at fiskeressursene tilhører fellesskapet. Samtidig sikrer vi stabile og gode
200 rammevilkår for næringa.

200

Stortingsmeldinga legger et solid grunnlag for fremtidens fiskeripolitikk. Jeg mener at regjeringa har klart å balansere hensynet til lønnsomhet i næringa med de samfunnspolitiske hensyn på en god måte. Vi har underveis lytta til innspill
205 fra så vel liten som stor - fra sjø og land - fra nord og sør.

205

Framtidas fiskeflåte er variert, moderne og lønnsom. Og jeg ønsker en fiskeflåte som gir aktivitet langs hele kysten. Vi har alle forutsetninger for å kunne høste av havets ressurser til evig tid - og det på en måte som kommer fiskerne, fiskeindustrien, kystsamfunnene og hele landet til gode.
210

210

For å støtte opp under utvikling og omstilling i fiskeri- og havbruksnæringa, har regjeringa opprettet et marint verdiskapingsprogram. Programmet skal fremme økt markedsorientering og prioriterer spesielt bedrifter som ligger i områder
215 med særlige omstillingsbehov.

215

Det viktigste virkemiddelet i programmet er å finansiere nettverk av bedrifter som sammen kan utgjøre mer slagkraftige enheter i den krevende konkurransen i internasjonale sjømatmarkeder. Det er foreløpig etablert 25 ulike
220 nettverksgrupper.

220

Programmet skal også sikre framtidig verdiskaping ved å bygge kunnskap. Sjømatnæringa består av dyktige kvinner og menn - i tradisjonelle greiner som fiskeryrket og "jentan på fileten", men også bioingeniører, språkfolk, osv. For å sikre ei fortsatt positiv utvikling av næringa, må vi sørge for at vi bygger opp denne kompetansen - og at kunnskapen brukes til å tenne lys i husene. Verdiskapingsprogrammet bidrar til det ved å spre kompetansen ut til industristedene og den enkelte bedrift.

Bevilgningen til verdiskapingsprogrammet er økt fra 40 millioner kroner i fjor til 75 millioner for 2007.

Regjeringa utarbeider i disse dager en stortingsmelding om den framtidige forvaltningen av kongekrabben. Vi tar sikte på å legge meldinga fram for stortinget i løpet av vårsesjonen. Jeg vil benytte anledningen til å takke for innspillene vi har fått fra FHL i forhold til meldinga.

Jeg ønsker avslutningsvis å gå litt nærmere inn på forholdet til to viktige nærmarkeder: EU og Russland.

Romania og Bulgaria ble som kjent medlemmer av EU fra årsskiftet. Forhandlingene om vilkårene for disse landenes deltakelse i EØS-avtalen ble sluttført rett før påske. Ved siden av nivået på det finansielle bidraget fra Norge, har det vært viktig for regjeringa å få kompensert for bortfallet av EFTAs frihandelsavtaler med Romania og Bulgaria.

Forhandlingene ga et godt resultat for fiskeri- og havbruksnæringa. Norge har fått tollfrie kvoter til EU på totalt 17.900 tonn. Kvoten for pillede fryste reker er for eksempel økt med 2.000 tonn. Dette er viktig for rekenæringa som har slitt tungt over lengre tid.

Vi har i tillegg fått ryddet av veien flere tekniske problemer som har heftet ved sjømat-handelen med EU. Disse har til dels vært handelshindrende, og fjerningen av disse vil kunne bidra til økt handel.

Jeg vil takke FHLs styreleder Ole Eirik Lerøy for at du i din tale tidligere i dag uttrykte tilfredshet med regjeringens innsats i disse spørsmålene.

Så noen ord om EUs anti-dumpingtiltak mot norsk laks.

WTO-panelsaken har pågått for fullt siden i fjor høst og saken er nå inne i den avsluttende fasen. Etter den opprinnelige planen skulle den endelige rapporten
265 legges fram i slutten av mai, men i påskeuka kom det to nye momenter i saken:

For det første, har panelet endret tidsplanen. Den er forlenget med 1 ½ måned, slik at rapporten nå vil foreligge i begynnelsen av juli.

270 For det andre, har Europakommisjonen informert oss om at de nå vurderer å sette i gang en gjennomgang - eller såkalt "review" - av tiltakene mot norsk laks. En gjennomgang av denne typen vil normalt ta mellom 9 -15 måneder.

For meg er det imidlertid klart at panelsaken i WTO bør gå sitt løp uavhengig av
275 hvorvidt Kommisjonen setter i gang en "gjennomgang" nå eller ikke. Alt forarbeid for WTO-panelet er nå avsluttet, og vi venter kun på panelets avgjørelse - en avgjørelse som kan ha viktige langsiktige implikasjoner for hvordan EU håndterer dumpingsaker i framtida. Vi må derfor, fortsatt, ha is i magen - og stå løpet ut.

280 Eksporten av sjømat til Russland står høyt på dagsorden både i regjeringa og i departementets daglige arbeid. Vi har et nært og godt samarbeid med næringa i denne saken, noe jeg mener er svært viktig. Jeg har også lyst til å si at jeg er klar over at begrensningen i eksporten av oppdrettsprodukter til Russland har store
285 konsekvenser for mange av dere.

Situasjonen pr. i dag er at eksport av ferske og frosne oppdrettsprodukter bare kan skje fra anlegg som er inspisert og godkjent av den russiske veterinærtjenesten. 8 anlegg er nå godkjent, mens mer enn 40 venter på å bli
290 inspisert.

Det siste året har det vært hyppig kontakt mellom Mattilsynet og russisk veterinærtjeneste. Det har også vært hyppig kontakt mellom myndighetene og næringa. Dette har vært nyttig og viktig for oss i den løpende håndteringen av
295 utfordringer. Mange av næringsaktørene har overfor oss uttrykt sin anerkjennelse for Mattilsynets og Moskva-ambassadens arbeid og innsats i saken. Dette er skryt jeg kan slutte meg til!

Direktøren for den russiske veterinærtjenesten, Sergei Dankvert, har denne uka

vært i Norge på besøk hos adm. dir. Joakim Lystad i Mattilsynet og Fiskeridirektør Peter Gullestad. Jeg hadde samtale med ham onsdag og fikk da anledning til å få bedre kjennskap til hva russerne er opptatt av, men også si fra om hvordan vi ser på saken.

305

Russiske inspektører startet i går på sin planlagte runde på lakseslakterier. I tillegg til de 2 som har mistet sin godkjenning, vil de i første omgang besøke 2 anlegg i Hordaland, 1 i Troms og 2 i Finnmark. På lengre sikt er det vår målsetting at Russland skal akseptere det norske tilsynssystemet.

310

Det er nå også avklart at den norsk-russiske arbeidsgruppen som er opprettet for se nærmere på problemstillinger knyttet til opphav, mattrygghet og ulovlig fiske, skal ha sitt første møte i Bergen i juni. Den skal se på problemstillinger knyttet til villfanget fisk, men i tillegg være et forum for løsning av løpende problemer som måtte oppstå.

315

Alt i alt ser framtida lys ut for sjømatnæringa, og jeg er optimistisk på vegne av kysten. Regjeringen skal bidra aktivt til å ta i bruk de fantastiske mulighetene som ligger her, og i samarbeid med næringa skal vi håndtere de utfordringene som dukker opp.

320

Takk for oppmerksomheten!

Kilde

325

http://www.regjeringen.no/nb/dep/fkd/dep/Fiskeri-_og_kystminister_Helga_Pedersen/taler_artikler/2007/Globale-trender-vare-utfordringer.html?id=463168

Emner

Innlegg, Ressursforvaltning

URI

330

<https://www.virksommeord.no/tale/globale-trender-vare-utfordringer>

335